

HENRIK NORDBRANDT

Henrika Nordbrandta pogosto označujejo kot pesnika, ki ni nikoli našel kraja, kjer bi se ustalil. Z biografskega vidika je ta oznaka točna, kajti za večji del svojega odraslega življenja si je Nordbrandt izbral bivanje daleč od Danske, v sredozemskih deželah: Turčiji, Grčiji, Italiji in Španiji. Oznaka je tudi točna v toliko, kolikor so *Odhodi in prihodi* (naslov njegove pesniške zbirke iz leta 1974) ponavljajoča se tema v njegovem opusu, ki ga do zdaj sestavlja dvajset pesniških zbirk, knjige esejev, knjige za otroke, turški dnevnik in kuharska knjiga. Pesnik v Nordbrandtovih pesmih je zmeraj na poti kam drugam in prihod povzroči le spoznanje, da nov kraj prav tako ponuja možnost odhoda. Brezdomstvo je pritiklina modernega pisanja že od romantike dalje, a pri Nordbrandtu se je spremenila v nemir in prišla v ospredje kot izrecno prvenstvena tema.

Popotništvo je torej navidezno le zunanje. Ob bližjem pogledu pa Nordbrandtovo delo razkrije, da je nenehno gibanje pesniškega osebka s kraja na kraj treba razumevati kot podobo človeške eksistence na sploh: nemir postane prevladujoč, ker je ta pesniški subjekt, dobesedno, poleg njega.

Človek tako lahko govori o dvojni zavesti v Nordbrandtovem pisanju: po eni strani je dejanska navzočnost stalna točka odnosa, po drugi pa je povsem jasno, da postane navzočnost najbolj očitna in avtentična v tistem hipu, ko se umakne. Navzočnost tu in zdaj je možna le z vednostjo, da je ta sedaj eden izmed posameznih elementov v nizu sedanjih hipov, ki si sledijo in se primerjajo.

Predvsem v tej nenehni gibljivosti med navzočnostjo in odsotnostjo odkriva Nordbrandt svojo pesniško energijo in s tega vidika je bilo njegovo pisanje tudi najbolj inovativno za dansko poezijo. Refleksija o nemožnosti trdne perspektive sveta pomeni tudi, da je v Nordbrandtovih pesmih jezik v nenehni fermentaciji. Bralec je pritegnjen v priklicevanje podob, pojavljajo se kot metafore znotraj metafor, da jim sledijo alegorije, ki se presenetljivo spremenijo v simbole v nizu premestitev, ki bi se načeloma lahko vrstile v neskončno. V tem smislu je jezik spodmaknjen: zdi se, kot bi lahko vseboval elemente navzočnosti, vendar hkrati, ko se pesniški subjekt počuti najmočnejšega tako, da je bila ustvarjena distanca od njega (s pomočjo časa in prostora), nosi jezik v sebi paradoks, da prikazuje navzočnost s pisanjem prek širjave nenavzočnosti.

Po besedilu portreta H. Nordbrandta Larsa Arndala

Henrik Nordbrandt

Ko kdo umre

**Ko kdo umre
kar ga obdaja ostane**

**Daljne gore
hiše v četrti
in Nedeljska cesta ki
gre prek lesenega mostu
tik preden zavije iz mesta.**

**In pomladna sončna luč
ki zgodaj popoldan
doseže polico s knjigami
in revijami ki so nedvomno
bile nekoč nove.**

To ni prav nič čudno.

**Pa vendar sem se večkrat
temu čudil.**

Ars poetica

Kobaltno moder in mrzel strmeč stojim
odkrit, vendar ne še lokaliziran
a na poti da postanem presenečenje
za vsakogar, ne najmanj tudi zase –
predober čeprav za takšne posplošitve
tiščim nos v svojo zmotno sled
sline in krvi

in v kepah obračam svoj drob navzven
za kilo lažji za sleherno besedo
ki mi jo iztrgana roka piše v prah apnenca.
Semkaj sem prišel tako da bi poletel v nebo
ali vsaj zrasel dovolj visoko
da bi lahko preučeval svoje korake
iz razdalje.

In zdaj kaže kakor da me je prebavilo
in izbljuvalo moje lastno potomstvo
moj sin, krokodil, in moja hči, želva,
ki umira zaradi mene
ker sem strupen in močen. Še celo sam
se ne morem imeti rad

in ugotavljam kako odvraten sem ko kdaj pa kdaj
naletim na znamenja o meni, odkrijejo pa me le
tam kjer umrem – umrem obotavlja a vsepovsod.

Trnki

Pol mojega življenja je bilo večer, jesen
in deževno vreme
se mi zdi.

In glasba odtočnih cevi in kapljanja
je edina glasba ki se je moji roki spomnita
ko v temi tipljeta za nečim

česar nič več ne potrebujem.
Kozarce in staro srebro pustim
da pada na kamnita tla:
zvok ni nič drugačen
od mojih korakov po ulici v otroštvu
in knjiga ki jo poberem

je star priročnik o pozabi
napisan v hebrejščini ali sanskrtu.
Dokler je ne preberem ne smem
iz temne sobe s policami knjig.
A preden jo lahko berem se moram naučiti brati
in preden se lahko naučim brati
se moram spet roditi
in preden se lahko spet rodim se moram naučiti pozabiti.
In ves čas ko lovim note jesenske glasbe
se mi lepi ribja kri skozi žile.
In moje srce bije zunaj sobe
med trohnečimi koreninami dreves
in zarjaveli trnki padajo iz razpadlih rib
ki so pretrgale vrvico da bi poginile od ran
tam spod v blatu.

Majhen esej o jeziku

Vsak jezik je jezik bolečine:
mnogo imen za neimenljive bitnosti
mnogo časov za čas
ki mora biti zmeraj navzoč in zmeraj
brezimen.
Spol za ločitev in spol za mrtve
in stare oblike ki množijo nove oblike
ko sta rojstvo in smrt enako brezoblična
in je spol bolečina ki je brez spola:
živa usta posnemajo mrtva
in mrtvi jeziki so polni lukenj
na površju ki je brez vzvratne poti.

Sleherni jezik umre. Bolečina ostane
in novi jeziki razlagajo isto bolečino
kot bolečino.

In vsaki besedi sledi tišina
da nobena beseda ne zmore utoniti.

Pesem ob koncu leta 1983

Najkrajši dan leta
je bil po drugi strani najlepši
zaradi žirafe
te čudne živali ki se prikaže
ko človek res potrebuje vedeti
da je nekaj čudnega
in lepega kot npr. zamisel "angela"
ali nerazložljivi preskoki v evoluciji:
takšnemu preskoku gre zahvala
da bi lahko s svojim podaljšanim vratom dosegla
prav tja kjer so morale odnehati celo moje sanje
in mi je med prizadevanji strohnela vsaka lestev –
tako je sonce ki ga že mesece nisem zagledal
nenadoma lahko spet nekaj obsijalo:
par čudnih, patetičnih, neuporabnih rožičkov
in neke dolge trepalnice
visoko nad zidom s pegami sivkastega mahu.
Potem je z milostnim gibom dalo znamenje
nôči in še enkrat izginilo onkraj zidu.

O kiti! O pavi! In ve, vreščeče opice!
Ne zbudite starega gospoda Darwina
ki trdno spi na krovu svoje ladje-prikazni!
Ne vzemite mu iluzije
da na zemlji vlada red
in da se pero sestavi
ker mora kar koli nujno leteti!

In ker je že dolgo dokazano
da čmrlj morda tega ne more –
naj vsaj krog resničnih angelov
varuje njegovo ležišče!

Sanje obupa

Prašen oblak je zakril sonce
in znižal gorsko pobočje
v zimski brlog
za mojo ljubezen
in njenega ljubega.

Most mi je bobnel pod nogami
a moji koraki
so bili brez smeri.

Prek mostu je bilo prav tako daleč
kot je bila moja pot iz otroštva.

Tako je bilo treba smrt poiskati
nekje med mano in sivimi vrbami
na nasprotnem obrežju.

Trajalo je manj ko minuto
vendar ves ostanek sveta.

Cerkvena freska

Skoraj sem že zaspal
ko je črn občutek
planil med bele
ki so se pravkar oblikovali.

Bil je nasilen kakor potres
vendar vztrajnejši.
Vse je skrepenelo. Vse je počilo.
Moje življenje je postalo freska.

Tisočletno ujetništvo
je ležalo za mano
ko sem se mogel spet premakniti.

Je kaj pomembno če ležiš
nekomu v naročju?

Vendar moram proč.

Zunaj te mračne plesnive sobe
teče voda na soncu,
bleščeči gozdovi odhajajo na morje

in zvečer
mladina ljubimka na pomolih.

Nocoj bo moj spanec lahak
kakor senca
belega kamna na morskem dnu.

Štirivrstičnice

*

Zarjavel avto vozi skozi novembrski mrak
ugaslih luči. Morda bi se ustavil pred rdečo lučjo
ko bi bil kdo za volanom. Zdaj pelje naprej
z lutko ki binglja skozi zadnje okno.

*

Pred zbombardiranimi hišami se grejejo
ob ognjih zakurjenih iz postelj na katerih so spali
in se ljubili. Na njih spočeti otroci
hodijo po ulicah s strojnicami v rokah.

*

Tisti ki trdijo da sta Svet in Bog eno
si niso nikoli skrbno ogledali zobne krtačke.
Brezzobi to vedo. Naokrog po Svetu
sedijo in kažejo Bogu jezike.

*

Ukradel sem rožo v mestnem parku.
Ko sem ti jo dal je postala zasebna last.
Še toliko bolj ker si jo zataknila v lase
in zdaj stopata prek mestnega trga.

*

Ne išči tu resnice. Te pesmi so delo roke
ko se je premikala v nekih novembrskih dneh, ali drhtela
pod vplivom razpoloženja lastnika, kave, cigaret, vina
oblakov nad dolino, smrti prijateljev in novic o vojni.

Prevedel Venó Taufer